

FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA

Plāns saprātīgai AML/CFT prasību
piemērošanai, lai uzlabotu spēju uzņemt
risku

Finanšu nozares asociācija piedāvā rīcības plānu, lai uzlabotu spēju uzņemties saprātīgu risku, un veicinātu pilnīgu pāreju no noteikumos uz riskos balstītu pieeju.

Principi – nemainīgi

Augstāko
atbilstības
standartu
ievērošana

Nulles
tolerance
pret
finanšu
noziegumiem

Ilgspējīgi
banku
biznesa
modeļi

Atbilstība
Direktīvai
un FATF

Faktiskā situācija

AML/CFT,
arī klientu
izpētes
prasību
mērķis

- Identificēt iespējamus finanšu noziegumus
- Sniegt jēgpilnu informāciju tiesībaizsardzības iestādēm
- Nepieļaut finanšu līdzekļu nonākšanu pie noziedzniekiem
- Finanšu sistēmas drošība ir visas sabiedrības interesēs

AML/CFT
riski un to
pārvaldība

Nacionālā riska novērtējums:

- kritiski svarīgs banku risku politikām
- nodokļu krāpšana, korupcija LV – katrā 500 miljoni *euro* gadā tiek legalizēti vai mēģināts to darīt
- ģeogrāfiskais risks – joprojām centrālais

Bankas nav vienādas – katra strādā ar savu klientu segmentu, izmaksām un specializāciju

Kredītiestādes risku (klientu, pakalpojumu, kanālu, ģeogrāfijas) novērtējums:

- jānosaka katra klienta riska līmenis - pēdējos gados tendence pieaugt ir arī prasību dēļ
- jo augstāks risks, jo vairāk resursi nepieciešami tā pārvaldīšanai

Galvenie atteikuma iemesli

- Atteikšanās sniegt klienta izpētei nepieciešamo informāciju
- Nespēja pierādīt naudas/labklājības izcelsmi
- Starptautisko sankciju risks
- Sarežģīta un nesaprotama īpašnieku/naudas plūsmas struktūra, bieži vien vēsturiski mantota. Jākonstatē un jāizpēta visa ķēde
- Nodokļu krāpšana, korupcija

Dokumentēšana

- Prasības izriet no virknes saistošu dokumentu un secinājumiem pārbaudēs, kuros nav konsekvences
- Kas nav dokumentēts, neeksistē. Ja normatīvajā aktā kas noteikts, piemēram, zems risks, tas ar kaut ko jākonstatē un pārbaudē to tiek prasīts uzrādīt
- Dokumenti galvenokārt tiek iegūti no klientiem, jo tiem ir jābūt, bet citu mehānismu izpētei nav vai tie netiek akceptēti
- Ja nevar saprast, nedrīkst apkalpot klientu
- Ja klients nesniedz informāciju, ar viņu nedrīkst turpināt darījuma attiecības, tās ir obligāti jāizbeidz

Secinājumi

- Pārāk liels uzsvars uz klienta sākotnējo izpēti, dokumentēšanu un informācijas pieprasīšanu no klienta - pārāk maz vienkāršotās izpētes un izpētes iespējas bez klienta iesaistes
- Pārāk daudz formālu prasību normatīvajos aktos, maz elastības
- Nerezidentiem radīto prasību pārceļšana uz rezidentiem
- Nesamērīga vietēju politiski nozīmīgo personu izpēte
- Pārāk daudz pārspīlētu, nekonsekventu prasību pārbaudēs, kas rezultējās sodos
- Neērta, dārga un ilga pieejamība valsts reģistriem
- Iepriekšminētais veicina nespēju un nevēlēšanos uzņemties risku

Priekšlikumi

Atbilstības
kultūra
integrēta
visā
sabiedrībā

- Vienota, konsekventa un mazāk emocionāla komunikācija, stiprinot Latvijas kā jurisdikcijas ar attīstītu un atvērtu ekonomiku tēlu. Uz pierādījumiem balstīts novērtējums par patieso atteikšanās no riskiem (*de-risking*) ietekmi un iemesliem, kādēļ bankas atsakās no riskiem

Atbilstības
kultūra
integrēta
visā
sabiedrībā

- Izpratne par kopīgo atbildību naudas atmazgāšanas novēršanā, atbilstības kultūras nozīmīgumu, ievērojot starptautiskās sankcijas un veidojot efektīvas iekšējās kontroles sistēmas kā bankās, tā uzņēmumos
- Vairāk kvalitatīvas mācības par AML/CFT. Bankām, uzņēmējiem, tiesībaizsardzības iestādēm un citiem

Riskos
balstītas
pieejas
īstenošana

- Vienkāršota klienta izpēte zem noteikta sliekšņa atbilstoši riska līmenim, vairāk koncentrējoties uz pastāvīgu un samērīgu uzraudzību nekā uz nesamērīgu «zini savu klientu» (KYC) prasību izpildi
- Atceltas FKTK noteiktās nesamērīgās prasības un sliekšņi, kas liek veikt padziļināto klienta izpēti vairākām klientu grupām, neņemot vērā risku
- Noteikts termiņš, cik tālu pagātnē ir jāveic klienta līdzekļu izcelsmes izpēte, ja vien nepastāv kādi izņēmumi, piemēram, aizdomas par korupciju vai organizēto noziedzību

Riskos
balstītas
pieejas
īstenošana

- Atcelta vispārējā prasība, kas paredz iegūt klienta patiesā labuma guvēja parakstītu apliecinājumu. Nevajadzīgs birokrātisms attiecībā uz atpazīstamiem, labi zināmiem uzņēmumiem un starptautiskajām korporācijām
- Noteikts izņēmums, ka valsts un pašvaldības kapitālsabiedrībām nav jāatklāj un jānoskaidro PLG. Valdes locekļu, kuri ir politiski nozīmīgas personas, norādīšana par PLG kapitālsabiedrību pakļauj padziļinātajai izpētei

Riskos
balstītas
pieejas
īstenošana

- Vairāk – skaidrojumi, mazāk – formāli, strikti normatīvie akti.
- Labāka sadarbība starp FKTK un DVI, lai nepadarītu bankas par situācijas ķīlniekiem un neliktu izvēlēties vieglāko sodu
- Izveidots speciāls *koridors* investoriem, kas uzskatāmi par augstāka riska klientiem. Tiesībaizsardzības iestāžu un citu attiecīgo valsts iestāžu iesaiste attiecīgo ārvalsts investoru pirms-izvērtēšanas procesā

Piekļuve
precīziem un
kvalitatīviem
datiem

- Nacionālais politiski nozīmīgo personu reģistrs izsmelošs, vienlaikus atbilstošs FATF rekomendācijām. Valstij jāzina savas politiski nozīmīgās personas un viņu ģimenes locekļus
- Piekļuve valsts reģistriem – jēgpilna, bezmaksas un visi dati pieejami vienuviet (izmantojot vienu kanālu)

Piekluve
precīziem un
kvalitatīviem
datiem

- Saskaņota pieeja, veidojot jaunus IT/automatizācijas risinājumus informācijas iesniegšanai un/vai izgūšanai no valsts informācijas sistēmām. Pirms jauna risinājuma ieviešanas, rūpīgi izvērtēta iespēja izmantot jau esošos
- Pieņemt grozījumus NILLTPFN likumā, kas ļauj ieviest vienotos klientu izpētes rīkus (*shared KYC utilities*). Likumprojekts ir pilnībā saskaņots VSS

Efektīva
informācijas
atklāšana

Banku tiesības atklāt informāciju:

- FKTK vadlīnijas par *tipping-off* prasību ievērošanu, vienlaikus nodrošinot jēgpilnu dialogu ar klientu, uzlabojot klienta izpratni, kāda informācija ir nepieciešama prasību izpildei
- pieņemti grozījumi likumā, kas nodrošina banku tiesības aizstāvēties publiskajā telpā, kad klients pats izpauž informāciju, kas saistīta ar AML/CFT vai apdraud finanšu sistēmas stabilitāti

Efektīva informācija s atklāšana

- Caurspīdīgs un klientiem pieejams sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas process FKTK, it īpaši gadījumos, kad banka ir izbeigusi darījuma attiecības
- Aktīvi izmantots publiskās un privātās partnerības mehānisms, it īpaši attiecībā uz pārrobežu lietām. Šobrīd izveidotā platforma tiek izmantota reti, lai arī ir starptautiski atzīta kā efektīvs līdzeklis, lai apkarotu noziegumus. Rezultāts - prevencijas un novēršanas īstenošana tiek novelta uz bankām

Konsekvents
un izskaidrots
pārbaūžu
process

- Saprotama, iepriekš noteikta un publicēta kārtība kādā FKTK veic pārbaudes
- Pārtraukts nebeidzamo auditu cikls. Bankās AML/CFT auditi tiek veikti gandrīz visu laiku (FKTK pārbaudes, ārējie auditi u.c.), turklāt pieejas atšķiras. Jauns audits, jauna pieeja, jauns *de-risking* vilnis

KYC. Saņemam no reģistriem, ieviešam KYC utilities - mazāk no klientiem

Uzsvars uz efektīvu darījumu uzraudzību un sadarbības koordināciju

Kvalitatīvi aizdomīgu darījumu ziņojumi, kas rezultējas ātros un atturošos sodos

Kopīga izpratne un kopīga atbildība

FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA